

**РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФИЮ: EUGENIU COȘERIU.
VOCAȚIA UNIVERSALITĂȚII, KISHINIV, 2021, 484 C.**

Діана КІБАК,

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича,

kibakdiana@gmail.com

Анка УРСАКЕ ТКАЧУК,

Університет "Ніколае Тітулеску", Бухарест, Румунія

anca_ursaketcaciuc@yahoo.com

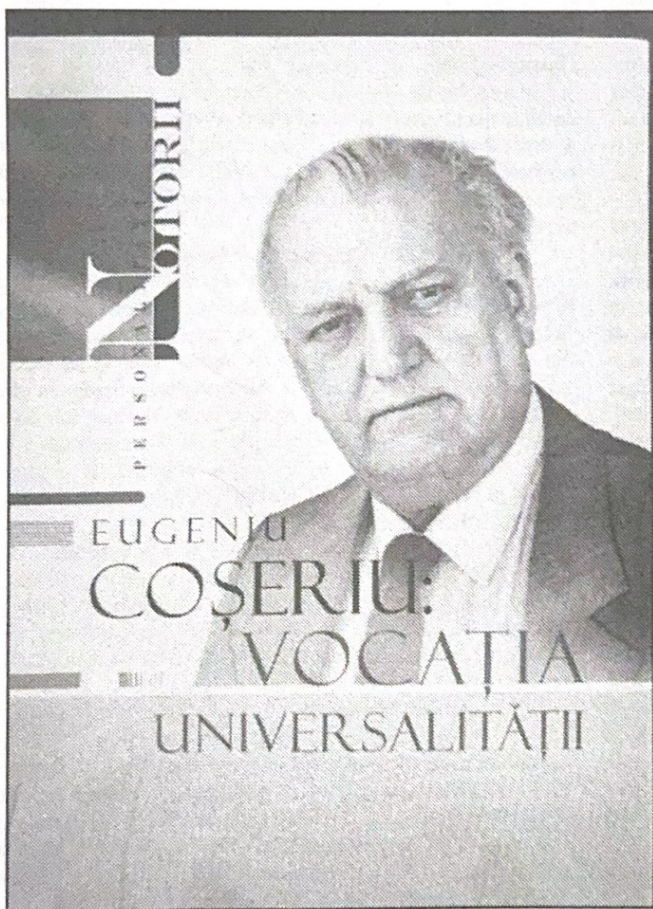
**REVIEW OF MONOGRAPH: EUGENIU COSHERIU.
THE VOCATION OF UNIVERSALITY. KISHINIV, 2021, 484 P.**

Diana KIBAK,

Yuriy Fed'kovich Chernivtsi National University,

Anka URSACE TKACHUK,

Nicolae Titulescu University, Bucharest, Romania.

Eveniment Monumental: Centenarul Eugeniu Coșeriu – 100 de ani de la naștere. Cu prilejul aniversării a 100 de ani de la nașterea remarcabilului Eugeniu Coșeriu pe 27 iulie 2021, atât în spațiul meleagurilor sale natale cât și în afara acestora, sunt programate o serie de evenimente culturale și științifice pe întreg parcursul acestui an. Lingvist de talie internațională, reprezentant marcant al diasporei, a avut o traiectorie științifică

exemplară și un destin aparte. Poliglot desăvârșit, Eugeniu Coșeriu a demonstrat o privire de ansamblu asupra limbilor și a limbajului ca activitate simbolică a omului, impunându-se în domeniul lingvisticii mai întâi în calitatea sa incontestabilă de savant care a găsit rezolvarea dihotomiilor lui Ferdinand de Saussure *limbă – vorbire și sincronie – diachronie*, prin studiile sale timpurii, iar mai apoi ca teoretician al limbajului. Conform exegeților săi, el a reconstruit din temelii știința limbajului cunoscută în anii 60, în epoca de vârf a structuralismului drept disciplină pilot a științelor umniste, statuînd-o ca pe o autentică știință a culturii, coerentă și sistematică, integratoare și polifonică.

Pe acest fundal al contribuției științifice a lui Coșeriu, mai multe instituții educaționale sunt implicate în organizarea de evenimente ocazionate de centenarul care se cuvine considerat ca atare.

Astfel, Congresul Internațional *Coșeriu's Linguistics. Origin and Actuality*, organizat de Universitatea din Zürich, între 16 – 18 iunie, prin reprezentantul său de seamă, Șeful Catedrei de lingvistică romanică Prof. dr. Johannes Kabatek și colaboratorii săi, a abordat o tematică amplă, având ca obiectiv crearea unui spațiu de dezbatere pe marginea originii și evoluției gândirii lui Coșeriu; organizatorii i-au invitat pe participanți să discute despre influența concepției coșeriene în lingvistica secolului al XX-lea și prezența sa continuă în secolul al XXI-lea, precum și despre relația sa cu alte teorii și curente lingvistice actuale. Conferințele în plen, masa rotundă și lucrările pe secțiuni au întrunit participanți - universitari, cercetători, doctoranzi - din Germania, SUA, Mexic, Japonia, Slovenia, Croația, Brazilia, Franța, Uruguay, Chile, Spania, Italia, România, Elveția, care, în comunicările lor au dezvoltat idei coșeriene și au aplicat instrumentalul metodologic al lingvisticii integrale la interpretarea faptelor de limbă, demonstrând astfel potențialul teoretic și aplicativ al concepției coșeriene.

În cadrul congresului au fost lansate mai multe volume cu tematică coșeriană: Eugeniu Coseriu, *Wolf Dietrich, Geschichte der rumanischen Sprachwissenschaft, Band 2: Von Nebrija (1492) bis Celso Cittadini (1601): Die Epoche des Humanismus*. Tübingen, Narr 2020; Eugeniu Coșeriu, *Vocația universalității* (editor Gheorghe Popa), Editura Știința, Chișinău, 2021; Eugeniu Coseriu, *Past, Present and Future* (editori: Klaas Willems, Cristinel Munteanu), De Gruyter, Berlin, 2021; *Dincolo de structuralism. Scrisori către Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii în secolul al XX-lea. Corespondența Marius Sala – Eugeniu Coșeriu*, ediție îngrijită de J. Kabatek și Cristina Bleorțu, Editura Academiei Române, București, 2021; Irina-Marinela Deftu, J. Kabatek, *Eugeniu Coseriu – Beyond Structuralism*, De Gruyter, Berlin, 2021, ș.a.

Echipa: Editura Știința - Gheorghe Popa și colaboratorii.

Cu o istorie de mai bine de jumătate de secol, Editura Știința este cea mai veche instituție editorială din Republica Moldova, fondată în anul 1959 în cadrul Academiei de Științe în scopul valorificării rezultatelor cercetărilor științifice ale erudiților autohtoni. Astăzi, de o notorietate incontestabilă în colaborare cu cele mai prestigioase edituri de peste hotare, Editura Știința se conformează exigențelor timpului sub marca sa inconfundabilă a calității și a stilului, aducând în prim plan nume celebre de savanți, profesori și specialiști în diferite domenii ale activității umane atât din spațiul național cât și cel internațional.

Unul din ambițioasele proiecte în care este implicată editura, intitulat Colecția *Personalități notorii*¹ a înregistrat un succes considerabil de-a lungul anilor printre cititori, dovadă că s-a ajuns deja la numărul 12 al seriei prin publicarea în limba română, în primăvara acestui an, al volumului *Eugeniu Coșeriu – Vocația universalității*, sub coordonarea impecabilă a lingvistului Gheorghe Popa, profesor doctor habilitat în filologie și rector al Universității de Stat *Alecu Russo* din Bălți. În nota asupra ediției a acestei cărți, renumitul profesor Gheorghe Popa își amintește de Maestrul Coșeriu care considera că „nu există (...) o cale mai potrivită de a cinsti un cercetător decât aceea de a-i dedica o contribuție într-un domeniu de cercetare căruia el însuși i-a consacrat o bună parte din puterea sa de muncă”. (Eugeniu Coșeriu, *Limba română în fața Occidentului*. Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1994, p.11). În virtutea acestor spuse, o întreagă echipă formată din savanți, profesori, cercetători, jurnaliști, este angrenată în minunatul proiect parte din centenarul Coșeriu, „care vine nu doar în completarea colecției de carte *Personalități notorii* a prestigioasei Edituri Știința, dar și să reanimeze mai vechile colaborări ale editurii nominalizate, cu E. Coșeriu, publicându-i întâia carte în limba română *Lingvistică din perspectivă spațială și antropologică*, (1994), co-organizând și co-finanțând, totodată, Colocviul *Filologia secolului al XXI-lea*, ediția I, (2001).

Întrucât, rigorile editoriale impun un spațiu limitat, la selectarea și structurarea materialului s-a avut în vedere obiectivul major al lucrării, de a cuprinde și dezvălui cât mai mult posibil, dimensiunile personalității lui E. Coșeriu din

diverse perspective: biografică, spirituală, intelectuală, profesională, epistemică, etc. Astfel, în primăvara acestui an, în acord cu cele mai înalte standarde de calitate în ediție cartonată, însumând 484 de pagini, vede lumina tiparului această lucrare, sub titlul *Eugeniu Coșeriu – Vocația universalității*. Cartea este structurată în patru capitole, distincte în prezentare, dar interdependente și complementare în conținut; ea cuprinde parcursul vieții protagonistului atât în formulă succintă de tabel cronologic montat chiar la debutul volumului, cât și pe secțiuni tematice în domeniul lingvisticii, al literaturii, interviuri – dialoguri cu și despre Eugeniu Coșeriu, evocări – mărturisiri – reconstituiri, reflecții despre modelul Coșeriu, și, bineînțeles, la final, compartimentul iconografic care face accesibilă viața în imagini a maestrului Coșeriu. „Consecutivitatea plasării materialelor în cadrul fiecărui capitol s-a efectuat ținându-se cont, preponderent de principiul cronologic, și anume de perioada elaborării lor, dar nu de la data publicării lor, deoarece anumite idei sau afirmații pot fi interpretate univoc numai dacă sunt raportate la climatul politic, istoric, științific, cultural respectiv” (Eugeniu Coșeriu), ne precizează editorul Gheorghe Popa.

Dincolo de textele cu valoare epistemologică și documentară, volumul fermentează de emoție; cei mai mulți dintre colaboratorii acestui proiect de carte l-au cunoscut personal pe marele om Coșeriu, ceea ce face ca obiectivismul și subiectivismul să-și împreuneze mâna într-o aievea relatare.

Peripateticile coșeriene. Date biografice succinte

Eugeniu Coșeriu se naște la 27 iulie 1921, la Mihăileni, Bălți, Republica Moldova. După absolvirea liceului *Ion Creangă* din Bălți, se înscrie la Universitatea din Iași (1939-1940), după care primește o bursă de studii, acordată de Statul Italian, la Universitatea Sapienza din Roma (1941-1945), unde a studiat limbi străine, luându-și doctoratul în filologie slavă și romanică. Și-a continuat apoi studiile în domeniul filozofiei la Universitatea din Padova (1945) și cea din Milano (1946-1949), susținând un al doilea doctorat în estetică.

În 1950, pleacă în Uruguay, la Universitatea din Montevideo, unde întemeiază prima catedră de lingvistică și începe să-și publice studiile sale fundamentale. În 1963 se întoarce în Europa, fiind invitat de Universitatea din Tübingen, Germania, unde și-a desfășurat activitatea până la finalul vieții în 2002.

Vocația universalității.

Maestrul Coșeriu a încorporat în istoria acestei discipline reflecția anterioară asupra limbajului. Cunoscător profund al limbilor clasice și al filosofiei, *Istoria gândirii lingvistice* începe, în viziunea sa, cu Platon și Aristotel, trecînd prin Sf. Augustin și Sf. Toma, prin Leibniz, W. von Humboldt și G. Vico, ca să ajungă la Heidegger și Croce. În baza acestor adevăruri fundamentale și în dorința de a se afirma lui Eugeniu Coșeriu, nu „într-un domeniu de cultură specifică, ci într-un domeniu universal”, noi doar am relatat ceea ce lui i s-a revelat că „universalul poate fi descoperit chiar și într-o scoică sau într-o picătură de apă” așa cum le

¹ Colecția *Personalități notorii* publicată sub auspiciile editurii Știința este, în esență, o galerie a oamenilor iluștri ai Basarabiei, fiecare volum prezentând câte o personalitate marcantă a vieții științifice și culturale: Vasile Coroban – *Un arbitru într-o lume a arbitrajului* (2010), Dumitru Matcovschi – *Poet și om al cetății* (2009), Mihail Munteanu – *O viață în lumina muzicii* (2018?), Vladimir Beșleagă – *Omul luminat* (2015), Mihail Volontir – *Vocația omenescului* (2015), Spiridon Vangeli – *sau despre valorile copilăriei* (2015), Nicolae Costenco – *Un cavalier al poeziei* (2015), Vasile Vasilache – *Un filosof al literelor basarabene* (2017), Alexei Mateevici – *Un poet al frumuseții clasice* (2020), Eugeniu Coșeriu – *Vocația universalității* (2021).

găsim evocate în volumul care face obiectul recenziei noastre.

Moștenirea coșeriană va dăinui peste timpuri; iar aceasta se datorează atât geniului său cât și eforturilor considerabile și constante ale celor care l-au cunoscut, stimat, iubit, de a-l comemora ca atare, pretutindeni, pe toate continentele lumii, prin studii și publicații de prestigiu. Se vorbește din ce în ce mai mult despre Eugeniu Coșeriu ca despre un *uomo universale*, nu în sens renașcentist, ci „în sensul situării domeniului de cercetare în perspectivă universală și în strânsă legătură cu toate domeniile cunoașterii” după cum ne mărturisește însuși maestrul.

În încheiere, influențați de gândirea lui Mircea Eliade, putem afirma cu toată convingerea că, Eugeniu Coșeriu a pătruns în timpul sacru al omenirii.

Kibak Diana, Ursache Tkachuk Anka. Review of monograph: Eugeniu Coșeriu. The vocation of universality. Kishiniv, 2021, 484 p. Eugeniu Coșeriu's Monumental Centenary Event - 100 years since his birth, is successfully celebrated both in the space of his native lands and abroad. A series of scientific and cultural events are organized. In this context, Știința Publishing House launches the Eugeniu Coșeriu – Vocația universalității / Vocation of Universality book collection under the coordination of Gheorghe Popa. The book covers the protagonist's life in thematic section: in the field of linguistics, literature, interviews - dialogues with and about Eugeniu Coșeriu, evocations - confessions and reconstructions, reflections on the great coșerian model, and, of course, at the end, the iconographic compartment that makes accessible the life in images of master Coșeriu.

Keywords: Eugeniu Coșeriu, centenary, linguist, scientist, universality, book-review.

Diana Kibak - кандидат філологічних наук, викладач кафедри румунської і класичної філології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Автор та співавтор численних навчально-методичних праць у галузі філології, етнографії та діалектології.

Diana Chibac – Candidate of Philological Science, Lecturer of Romanian Classical Philology Department of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Author and co-author of numerous educational works in philology, ethnography and dialectology scientific field.

Anca Ursache Tcaciuc - перекладач з грецької мови на румунську в судовій системі (Греція). Проводить наукові дослідження в галузі зовнішньої політики та дипломатії, менеджменту та державного управління в країнах ЄС. Автор та співавтор численних праць, переважно в історичній, філософській та соціально-адміністративній сферах.

Anca Ursache Tcaciuc - Greek - Romanian Translator in the Judiciary, Greece. Elaborate studies in the humanities foreign policy and diplomacy field, management and public administration in the EU countries. She is an author and co-author of numerous works, mainly in the historical, philosophical and socio-administrative field.

Received: 08.08.2021

Advance Access Published: September, 2021

© D. Kibak, A. Ursache Tkachuk, 2021